

bonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Aôut 1928 No. 258

عامی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبوعمان: سنہ لکی [24 نسخہ]

تور کیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون
3 بچق، اعلا کاغذ لیسى 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتهاد ٹہوی »

تاریخ تأسیسی : 1904 - جنوہ

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو 258 - 15 آغستوس 1928

حقى سوتك تعقيمنه مخالف اولانلر بيله واردلر .

قونيه ده اراضى ايكي اوج متره درينلكننده صولاق
ايمش . بويله بر يرده قوراكلقدن شكاييت ايديليرمى ؟
زراعتمز يكيلىكه محتاجدر .

دولت معاوتندن باشقه چيقتيجيلر آراسنده (رايف آيزدن)
(وشولزده ليچ) شر كتلىرى كى زراعت شر كتلىرىك تأسسى
كر كدر . يوقسه نرم احمد محمد دايلر يالكز باشلرينه كندى
بيله جكلرى اى كى ككلى بيله چيقارامازلر . حالو كه بونلر كندى
يى جكلرنندن باشقه مملكته ثروت كتيره جك كلى مقدارده
محصول چيقارمغه ، قازانمغه دخى مجبوردرلر . بره درت
بش محصول آلنهك معناسى سقالتدن باشقه برشى دكلدر .
رومانيا كى مبذول محصول ورن بر مملكت بيله شمى
أتانسيفيه اصوليله محصولنى يوزده يكرمى بشدن فضله
چيقارمق تشبشه بولونيور . بلغارستانك دردى ده بودر .
چيقتيجيك ياغمور داسيله ياشاياماز . شمدى ياغمور كى
صو سر پديره جك ما كينه لر بيله وار . ايتاليانلر ده محصول
لارنى نه قدر آرتيرديرلر . نرم زراعتمزده اليوم برتكامل
كورولمه مشدر . چونكه زراعت اولار پارمى ، نانيه آفنى
ياتيرمى بيلميورز . ايتاليانلر زراعتلرينه يكيدين ايكي
يوز مليون تخصيص ايتديلر . ايسته بزده بويله يالار ايسهك
مملكتمز بر زراعت مملكى اولور . يوقسه فضله طوپراق يالكز
باشنه بر سرمايه اولاماز . شمديك بو قدرى الويرير .

اقدام صاحبي احمد هودت

ايكسجى مسئله : آناتولى زراعى مسئلهسى در .
بعض يرلرده كى قوراكلنك تأثيراتى چوق فجيعدر . بن
زراعه وزراعتيه چوق اهميت ويريم . چونكه بوملكتلك
استقبالده كرك انسانجه ، كرك ثروتجه يكانه عامل خلاصى
ارباب زراعتدر . زراع فقير ، سقىل ، ضعيف ، خيليز
اولورسه او مملكتهك دخى انسان محصولى هيچ ايشه
ياراماز برحاله كلير . مملكتهلره كوره انسان يتشديرمه
زراعتدن باشلامق لازم كلير . عصر حاضر ك عرق
تصفيه سنه دائر بر طاسم قواعد كليسى واردلر . بونلر
كىمسهنك مجهولى دكلدر . اسكى زمانلرده چيقتيجيك
بر قره صبان و بر چفت او كوزله ياييلير بر ايتدى .
بوكون چيقتيجيك سرمايه يه ، يكي تطبيقه چوق محتاج
بر فنى مسلكدر . فقر القله چيقتيجيك بر آراده كشمز
بزده وقتيله بر زراعت بانقيسى يامشلىر صوكره اونى
تجارت ايشنده قولالانوب حكمنى تخفيف ايتشدرلر !
بوكون زراعت بانقيسى ده الويرمى . چيقتيجى ايجون
اصلاح مقصديله باره صرف ايده جك شيلر چوقدر .
بونى كيدوب آلمانىك (زن) ولايتلرنده كورملى .
چيقتيجيك يوز بيكرجه دكل ، ميلونلرله ليرا دوكمك
لازم . چيقتيجيك بيوك تشكيلاتيه بيوك جمعيتلره محتاج ،
متفان مدافعاره مفتقر بر مسلكدر .

مصرى (ابوالعلاء)

رسالة الغفران (السهي قومه ديا)

— 7 —

غفريلر ك جتتى

صوكره بزدن حسابى صوروله جق ؟ [ديوردى . آخرتده
جنت اهله جهنم خنق كوستر بلرك كوريبورميسكز ؟ دينيله جكلدر .
جفته نائل اولان بو ذات جهنمه باقاجق ، دوستنى آتاك
ديبنده كورونجه ايواه ! اونى ده آزالدى آتسه سوروكليه جكدى .
اللهك صيانت ونه قى اولسه ايدى بنده اورايه كوتوروله جكدم
دييه جك » .

ايسته (ابن القارح) نفسنده اويانان بو آرزوينى يرينه

شيخ (ابن القارح) جهنمه آتشه قاورولان كناهكارلره
باقوب آيت كريمهك دلالتى وجه ايله اللهك لطف و نعمتى
تحديثاً اونلرك نه حالده بولوندوقلرينى كورمك ايستر . آيت كريمه
مائى : « جنته نائل اولانلر دن برى ديدى كه بر دوستم واردى .
بكا [سن اينانورميسك ؟ بز اولوب طوپراق وكيك اولدقدن

ايد بيلمش كيمسه يوقدر. بو بنم ايچون كفايت ايدر، ديدكدن
صوكره اجني دن صورار :
— جنته كيرنلر هب كنج اوليور. سن نه دن بويله آق
صاچلي ، اختيار برحاله قالمشك ؟
اجني جواب ويرير :

— انسانلره جنتده كنجلك احسان بيورلش . بز بو
نعمتدن محروم ايدلك . چونكه او بر دنيا ده ايسته ديكمن شكل
وقالبه كيره بيلمك امتيازينه نائل اولش ايدك . بريز ديلهسه
بر بشكلي ييلان ، ديلهسه بر سرچه ، ديلهسه بر كوكوچين
اوله بيليردي . اونك ايچون آخرت دنيا سنده شكل و هيئت
دكيشدير مكدن ممنوع ايدلك . ناصل يارادلق ايسه اوله
براقيلدي . اندانلر ، ايسه جنتده اك كوزل شكل و هيئت
كيريورلر . انسان اوغللرندن فناقندن باشقه برشي كورمدم
اونلرده بندن فناقندن باشقه برشي كورمديلر .

برقيزي صرعيه اوغرامق

بركون برعائله نك ايچنه قيزلرني صرعيه اوغرامق ايچون
[۱] كيرمش ايدم . بر فاره شكلنده كوروندم . بني ياقه لامق
ايچون هان كدي چاغيرديلر . كدي به مغلوب اوله جفمي آكلانجه
ييلان شكلنه كيره رك اوراده بولونان اودونلرك آلتنه صوقولدم .
اوزرمدن اودونلري قالديرديلر . الرينه صوبالر آلمشلردى .
بني اولدوره جكلردى . هان روز كار اولوب طاوان تخته لرينه
ياپيشدم . بني آرايوب بولامانجه حيرته دوشيدلر . چونكه
قاجه بيله جك برير قايدي . ايسته اونلر بوشاشقينلده ايكن
برده ارقه سنده بولونان كنج قيزلرني يانلاشدم . قيزجفن بني
كورر كورم صرعيه طوتولدى . عائله سي خلق هان قيزك ياننه
قوشديلر . نه قدر موسخه جي ، اوفوروكجي ، طيب وار ايسه
كتيرديلر . اوفوديلر ، اوفورديلر ، علاجلر ويرديلر . هيچ برى
تأثير ايتمدي . قيز اولونجه به قدر اوندن آيرلامد . حياتي بويله
كچيريردم . نهايت اللهك لطف و هدايته نائل اولم . اوكا
حمد و ثنا ايدرم .

اجنيلرك لساني

(ابن القارح) اجنيدن صورار :
— هانكي لسان قونوشورسكز؟ سزدن انسانلرده كورديكمن
وجه ايله روجه بياهمين عرب ، عربجه بيلمهين روم كبي
ملتلر وارمى ؟

اجني — خير اويله شي يوقدر . بز صوك درجه ذكا
وعرفان صاحي بز . انسانلرك نه قدر لسانلري وار ايسه جمله سني
بيلير . فضلا اوله رق انسانلرك بيلمكلى آبرجه برخصوصي
لسانلر واردر .

[۱] صرعه نك ، مصروعك ايچنه بر اجنيتك كيرمسندن
ايلري كلديكي ظن اولنوردى .

كتيرمك ايچون جنت آتارندن برينه بئنه رك يول يورومكه باشلار .
يولده بر طاقم شهرلر كورور . بو شهرلر جنتك ساثر شهرلري
كبي دكلدر . ششماني (بارلاق و مبهج) نوردن محرومدر .
چامورلي و چقورلي در . (ابن القارح) ما بكاردن برينه صورار :
— اى اللهك قولى ! بونلر نه در ؟

ملك — بو ، حمده ايمان كتيرن واحقاف ، جن سوره لرنده
ذكري كچن اجنيلرك جنتي دركه بونلر عدا پك چوقدرلر .
(ابن القارح) كمدى كندينه :

— بونلره اوغرامالييم . بر چوق تحف حاللرنه تصادف
ايدم جكمه شبهه يوقدر . دير .

اونلره اوغرام . بر مفارمك قاپوسنده اوطورهش اختيار
بر اجني به راست كلير . اوكا سلام ويرير . اجني سلامه نزا كمله
مقابله ايتكمكه برابر صورار :

— اى انسان اوغلي ! بورايه نه ايچون كلدك ؟
ابن القارح — سزك مؤمن اجنيلر اوله ييكزي خبر آلد .
اجنيلر حقنده معلومات آلق و ديونلرك شهرلرني صورق ايچون
كلدم .

اختيار اجني — نام اهلي بولدك . نه بي صورده جكسك ؟
ابن القارح — اوله اسمكي بيلمك ايتدم .
اختيار اجني — اسمم خيتمورد . شيسانك اوغللرندم .
بز ابليسك ذريتندن دكلز . آدم اوغللرندن اول ير يوزنده
ساكن اولان اجنيلردم .

اجنيلرك شعرلري

(ابن القارح) — اختيار اجني دن اجنيلرك شعرلري
حقنده معلومات ايتير . (صرعاقي) نك اجني شعرلر ن جمع
ايتديكي شيار حقنده كي فكري صورار . اختيار اجني :
— او شعرلر اجني شمرى دكلدر . اويدورمه شيلردر .
چونكه انسان اوغللرنيك اجنيلرك شعرلرني بيلملى قابل دكلدر .
انسانلرك يالكيز اون بش وزلري واردر . حال بوكه اجنيلرك
وزلري بيلكره بالغ اولور . بو وزلري ايجاد ايدن كافر براجني
شاعدر . او شمدى جهنمك دينده يانيور .

— اجني شعرلرندن بكا برقاج دانه سني سويله بيليرميسك ؟
— بز ، سز كبي انسانلر دكلز . طبعته نسيان و رطوبتك
تأثيري آلتنده در . چونكه آيت كريمه ده وارد اولديني اوزره
انسانلر سياه بر چاموردن يارادلمشادر . بز ايسه قيزغين بر
آتش آلوندن يارادلمشادر .

(ابن القارح) كمدى كندينه شو يولده دوشونور :
— اوتكه دنيا ده ادبياته بونجه امكرك صرف اتمش ايكن
اوندن بر فائده كورمدم . شيدى بو نعيم دنيا سنده اجنيلرك
شعريله اوغرامشقدن بر ثمره حاصل اولماز . بيلمك انسان
ادبياتي كافي در . بلخصوص جنتده بولنان شاعرلر و اديباره
او بوتقالتق عارض اولمشدر . ايچلرنده بنم قدر حافظه سني محافظه

كلير . آرسلان بيريجي بر آجلق ايله جنتك يابان صيفيرليني ،
بوزاغيلري اولايوب يئكله مشغول ايدي . يوزلرجه صيفير، بوزاغی
تلف ايئديكي حالحه حرصني تسكين ايده يوردی .

(ابن الفارح) بو حاله تعجب ايدرك كندى كندينه :
— فسبحان الله ! دير ، اوتكى دنياده بر آرسلان ضعيف
بر قويون اله كچيرر ايسه اوني بيوك بر نعمت عدايدر ، كونلرجه
اونك كيكاريني كهيرمكله وقت كچيريردى . شو آرسلانك بو
اوبورلغنه نه معني ويرمى ؟
آرسلان سسويله مك الهامى ايله ملهم اولور ، شو يولده
جواب ويرر :

— اى اللهك قولى ! جنته كيرن انسانلره قازانلر طولوسى
يك تقدیم اولنيورده انسان ير وكوكك عمرى قدر اوندن يورر ،
ينه دوغايور . نه او دوغايور ، نه ده يئكلر اكسيلور ! ايشته
بنده الله نه قسمت ايدر ايسه اوني اولايورم . اولاديغ حيوانلر
ديش و پنجه لرمدين آجى دوغايورلر . بالعكس اونلر اولامقدن
بن نصل بر حظ ولدت دوغايورسهم اونلرده اولانقدن اوبله
بر خط ولدت ايله متحسس اوليورلر . تكرار ديريلورلر ،
تكرار اسكي حاللرينه كايورلر . بو هپ قدرتلى اولان اللهك
لطف وعنايتى ايله در .

ليكن نيم كيم اولديغى بيلورميسكز ؟ بن مصر يولنده
بولان قاصده آرسلانيم . (عتبه بن ابى لهب) اوطرفه طوغرى
يله چيقديني زمان بيفير دعا ايتش ايدي :
— اى رم ! كوپكار كدن بر كوپكى اوكا مسلط ايت ،
ديئشدى . [دوام ايديله جك]

زكى مغاضر

رجم (طاشلامق) مسأله سى

منزل كتابى (قرآنى) اجنيلره اخطار ابدن بن ايدم .
بر طاقم آرقداشلر ايله يمنه كيديور ايدك . مدينه دن كچدك .
اوراده « رشد و حكمت يولنى كوستيرر . معجز و حيرت ويريجى
بر قرآن ايشيتدك . اوكا ايمان كتيردك . البته ريمزه اورتاق
قوشميه جيز » [۱] كندى قومك ياننه عودت ايدنجه كورديكى ،
ايشيتديكى سويله دم . اونلردن برچوق جاعتلر ايمان كتيرمك
ايچون قوشديلر . اونلر ايمان سوق وتشويق ايدن شى سماده
نه اولوب كچديكى آكلامق ايچون قولاق و ير نلرك ياقيجى كوكبلر
ايله طاشلانلريدى [۲] .

(ابن الفارح) صورار :

— ييلد يزلر ايله طاشلامق (رجم) مسأله سى اسلاميتلاى
معروف اولدى ؟ يوقسه ده اول غرلرجه معلوم برشى مى ايدي ؟
چونكه بعضيلرى بونى اسلاميته اسناد ايدرلر .

اجنى — بو مسأله اسلاميتك ايجاد ايئديكى برشى دكلدر .
دها اول يتيش شاعرلرك شعرلرنده وارد اولشدر . (اودى) لك :
« محاربه ايچون آووجنده آتش صاچان بر قهر بن سوارينك
مزه آتدينى آتيش (قذف) شهابى كى » :

كشهاب القذف يرميكم به فارس فى كفء الحرب نار
يتتى او قوماديكز مى ؟ دها سائر شعرلردن معلوما كز يوقى ؟
(ابن الفارح) اجنندن بر طاقم اشعار ديكلك دكدن صور
اوراده دها زياده طورمق ايسته مى . اجنى به وداع ايدر .

آرسلانك حكايه سى

يورومكه باشلار . يولده كيدر ايكن بر آرسلانه راست

ادبى شئونه

احمد هاشم — پيامى صفا بكار مصادمه سى

بو تعريفى يكانه ادبيات تعريفى اولارق قبول ايتمه
مجبورز ديهيم ؟ فقط هر حالحه ادبياتك پاپيله بيله جك
تعريفلى اشاغى پوقارى بو تعريف دائرهمدين ديشارى
چيقاما ياجا قدر .

يومى رفيقلمزك ، صوك هفته ايچنده ، معتنا صحيفه لرني
طولودوران يازيلارى ديزن مرتب افنديلر محقق چوق
صيقيلمشلردر . بن نه احمد هاشم بكى ، نه پيامى صفا بكى
تخطئه ايتمه ي دريش ايتيورم . يالكنز احمد هاشم بك
كيبى نثر و نظميله وبالخاصه چوق قوتلى نثريله واسلويله

(حكمدار و ادبيات) اسميله بك نفيس بر كتساب
يازمش اولان Victor Alfieri ادبياتى شويله تعريف
ايدنيور : اكلنديزرك او كرتك انسانى احتساسلىرى
تحريك ايتك يوكسانمك ، بواحتساسلىرى عالى جنابانه
استقامتلره توجه ايتك صنعتى .

[۱] آيت كريمه : قل اوحى الى انه استمع نفر من الجن
فقالوا انا سمعنا قرآنا عجبا ، يهدى الى الرشدا فامناه ولن نشرك
بربنا احدا . [جن سورده سى]
[۲] وانا كنا نقعد منها مقاعد للسمع فمن يستمع الا ريحده
شهاباً رصدا [جن سورده سى]